

Zamyšlení nad Lk 14, 3 – 4

Zdá se, že nejen farizeové Ježíše, ale také Ježíš farizeje provokoval. Dnešní text je toho důkazem. Jenže není provokace jako provokace. Aspoň ta dnešní plyne ze situace. Ježíš je v domě jednoho z předních farizeů, kde se objevil nemocný člověk. Je sobota, židovský šabat, den odpočinku. A farizeové, známí svým striktním dodržováním zákonů, by nedělali vůbec nic. Nemocný člověk potřebuje pomoc. Jedni by v tom měli jasno, neuzdravit. Ježíš má v tom také jasno, uzdravit. Jeho dotaz je spíš sondováním názoru těch druhých. A možná má trochu alibistický nádech. Chce druhému pomoci, ale je tu někdo, komu to bude vadit. A tak chce vědět, co tomu řeknou, nebo co by oni dělali na jeho místě.

Ježíšovi jde především o to pomoci bližnímu, který je v nouzi. Farizeům jde především o to dodržovat Mojžíšův zákon skoro za každou cenu. O co jde nám ostatním? Jistě, naše víra je o tom napodobovat jednání toho, kdo nám přišel razit cestu pravdy a správného jednání. Když máme vybrat mezi Ježíšem a farizei, naše volba je teoreticky jasná. Volíme Ježíše, souhlasíme s ním. Otázka je, zda tato naše teoretická volba je i praktická, zda se hlásíme svými skutky nikoliv jen slovně k jeho činům. Zda naše víra není jenom intelektuálním rozjímáním, jakýmsi vyjádřením obdivu k osobě Ježíše z Nazareta bez jakéhokoliv dopadu na naše myšlení a jednání.

Tak či onak, křesťanská víra, ve své podstatě, je o normálním životě, o tom co se s námi a kolem nás děje dennodenně. V Ježíšově otázce farizeům slyším jakousi výzvu nebo upozornění: lidé, mějte rozum. Nelpěte bezhlavě na dodržování nějakých předpisů, vždy zvažte situaci a jednejte zodpovědně. Někdy se strachujeme zbytečně, zda dodržujeme všechno, co je nám předsáno, a co nám asi hrozí za trest. Křesťanství je ku podivu náboženstvím o svobodě, rozumu a zodpovědnosti. Viděno z tohoto úhlu pohledu nenabízí se tu nic mimořádného, nýbrž něco zcela normálního až na to, že Bůh je doslova mimořádný, který chce řídit naše kroky, aniž nás vytrhne z toho, v čem žijeme.

Nemyslím si, že zákon, nebo chceme-li, Boží přikázání, nám byla dána, abychom měli co dodržovat, a když je porušíme, budeme potrestáni. Toto není cílem zákonodárce, ani zákonů samotných. Cíl je přinést řád do našich životů. Právě o život tu jde především. Přikázání jsou v zájmu života flexibilní. My nesloužíme zákonům, nýbrž zákony slouží nám, slouží životu. Věřím, že je nám dovoleno ve svobodě a zodpovědnosti přistupovat flexibilně k zákonům. Není těžké pochopit, že existuje jistá hierarchie hodnot. A samozřejmě hierarchie a ne anarchie, ne svévolné porušování zákonů, nýbrž povážlivě určit priority v zájmu nejvyššího zákona, kterým je láska. K té žádná flexibilita asi neexistuje.

Máme tu nemocného bližního, a máme šabat (šabat). Budeme-li respektovat šabat, bude trpět bližní a s ním bude trpět i láska. Je to střet tří hodnot. Den odpočínutí, zdraví a láska, která

tu hraje roli rozhodčího. Každému je nadmíru jasné, co je přednější. Milovali bychom svoji pohodu, tedy nicnedělání více než bližního? Ježíš se rozhodl jednoznačně pro lásku k bližnímu. Uzdravuje nemocného navzdory šabatu. Neporušuje nic, jen nám ukazuje, co je přednější.

I Boží přikázání někdy vedou ke střetu zájmů. Staví nás do situace, kdy se musíme rozhodnout. Dvě nařízení se v daném okamžiku navzájem vylučují tak, že respektování jednoho nutně vede ke zdánlivému porušení druhého nařízení. Zvláště ti, kteří by chtěli chápat bibli doslovně, by se mohli často ocitnout v neřešitelných dilematech. Ježíšův přístup je výzvou k flexibilitě s vědomím toho, že láska je nade vším. Nejde o to porušovat vědomě přikázání, ale podřizovat jej vyššímu zájmu, aby se nestalo, že v zájmu menšího dobra ztratíme větší dobro.

Neodehrává se tu nic sobeckého. Ježíš se nesnaží předvést svou moc tak, že by přitom bral šabat jako rukojmí svého ega. Jak již bylo řečeno, plyne to ze situace, ze života, kterému má zákon sloužit. Známe přece Ježíšova slova z jiného místa, že „Sobota je učiněna pro člověka, a ne člověk pro sobotu.“ (Mk 2, 27). Asi není důležité, co se smí a co se nesmí, ale proč se smí a proč se nesmí, nebo kdy se smí, kdy se nesmí.

K čemu je vlastně šabat? Tento příběh, respektive otázka šabatu asi není pro dnešního člověka moc aktuální, nikoliv proto, že sobota už není sobota, že máme místo ní neděli, nýbrž proto, že naše neděle čili den nic nedělání jsme dávno změnilí k obrazu svému. Je to den možná nejpestřejších aktivit, kdy doháníme vše, co jsme nestihli udělat v týdnu kvůli pracovním a jiným povinnostem. ***(Po bohoslužbách mě prosím nerušte, je toho hodně, co jsem nestihl v týdnu udělat. Děkuji za pochopení).*** Bůh nám neurčil den odpočinku z neodkladné a neodolatelné touhy po našich chválách. Ty z něho nedělají Boha. On je Bohem tak či onak. Den odpočinku je dar především pro nás, abychom se trochu zastavili a uvědomili si, že práce není všechno. Že život má mnoho jiného důležitého. Práce není cílem. Tím jsme my sami. Že i v práci jde především o nás. Potřebujeme si odpočinout a čerpat novou sílu. Nakonec to vypadá, že práci obětujeme i život. Ano, pohledem na rytmus žití to vypadá, že nepracujeme, abychom žili, ale žijeme, abychom pracovali. Určitě znáte ten vtip, co říkají Portugalci o sobě, že oni nejedí, aby žili, ale žijí, aby jedli.

Bohužel je tomu často tak, že uvádíme sebe do zmatku, když obracíme pořadí hodnot a přestáváme vnímat priority. Sobota, nebo aktuálně řečeno neděle je pro nás, abychom si ji užili. A když někdo má sníženou kvalitu užívání, chybí ji zdraví a tudíž i pohoda, je nám dovoleno v zájmu zdraví bližního obětovat neděli, obětovat svou pohodu. Z principu tady nejde o den odpočinku jako takový, ale o to vědět, na čem nejvíc záleží, co je v životě důležitější a přednější v mezi svobody a lásky.

I když jsem řekl, že Bůh nežije z našich chval, uvědomit si jeho velikost a umět mu za to chválit nás šlechtí. Nakonec zjistíme, že sami z toho také něco máme. Nejen ten dobrý pocit, že nejsme banda nevděčníků, která sklízí, kde nesela, která si užívá a zapomíná na toho, kdo mu umožňuje si takto užívat. Chvála Bohu za nás. Amen